

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2CoCsp/15/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7623200716
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Matyiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:7623200716.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Matyiovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Olgy Mičietovej v spore žalobcov 1/ A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. E. XXX, 2/ F. G., nar. XX.X.XXXX, bytom C. D. E. XX, 3/ H. B., nar. X.XX.XXXX, bytom C. D. E. XXX, všetci zast. Mgr. Stanislavou Tichou, advokátkou, so sídlom Považská Bystrica, Zakvášov 1519/55, proti žalovanému PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35792752, zast. Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47233516, o zaplatenie 2.565,89 € s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku 14Csp/11/2023-215 z 30.1.2024 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

M e n í rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku tak, že žalobu zamietla.

Stranám náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie (ďalej aj „súd“) rozsudkom určil, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 787,16 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplatenia, žalobcovi 2/ sumu 787,16 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplatenia a žalovanej 3/ sumu 787,16 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplatenia, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.). V prevyšujúcej časti úrokov z omeškania žalobu zamietol (výrok II.). Žalobcom priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o ich výške súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (výrok III.).

2. Opätovne takto rozhodol o žalobe, ktorou sa pôvodná žalobkyňa, právna predchodkyňa súčasných žalobcov, domáhala od žalovaného titulom bezdôvodného obohatenia zaplatenia sumy 2.565,89 €, spolu úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplatenia a náhrady trov konania. Pôvodná žalobkyňa skutkovo žalobu odôvodnila tým, že ako dlžníčka, spotrebiteľka, požiadala žalovaného ako veriteľa, dodávateľa, o poskytnutie spotrebiteľského úveru, že žalovaný jej predložil na podpis formulár s názvom Žiadosť o poskytnutie úveru/Zmluva o revolvingovom úvere č. 8300044008 (ďalej aj iba ako "Žiadosť/Zmluva"), ktorý vyplnil finančný agent žalovaného a ona ho dňa 28.2.2012 podpísala s niektorými nasledovnými podmienkami úveru: poskytnutá čiastka (úverový limit) 1.500 €, splatnosť úveru 48 mesiacov, mesačná splátka vrátane úrokov 77,05 €, celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť 3.698,40 €, predpokladaná RPMN za úver 70,01 %, ročná úroková sadzba úveru 70,01 %, priemerná RPMN za úver 45,23 %, poskytnutá čiastka revolvingu 628,73 €. Žalovaný jej následne schválil revolvingový úver (bod 6 Žiadosti/Zmluvy) a podpísal Žiadosť/Zmluvu avšak s rozdielnymi podmienkami úveru, a to pokiaľ ide o RPMN za úver, ktorý bol vo výške 66,63 % a s ročnou úrokovou sadzbou úrokov z omeškania vo výške 9 %. Súčasťou Žiadosti/Zmluvy bol aj bod 8, ktorý obsahuje Dohodu o poskytnutí služby, na základe ktorého sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi na jeho žiadosť

a po splnení podmienok „službu“ spočívajúcu v možnosti odkladu maximálne troch splátok úveru, pričom dlžník sa za ňu zaviazal zaplatiť veriteľovi odplatu vo výške 367,49 €, splatnú v deň uzavretia tejto dohody. Bod 8.4. Žiadosti/Zmluvy zároveň obsahuje dohodu o započítaní vzájomných pohľadávok dlžníka a veriteľa - pohľadávky na poskytnutie úveru a pohľadávky na zaplatenie poplatku za „službu“. Obdobne bod 8 obsahuje Dohodu o poskytnutí služby aj vo vzťahu k revolvingovému úveru. Bod 7 Žiadosti/Zmluvy obsahuje dohodu, že dlžník s veriteľom v ďalšom odkazujú na úpravu obsiahnutú v zmluvných dojednaniach o revolvingovom úvere na zadnej strane Žiadosti/Zmluvy, ktoré sú jej neoddeliteľnou súčasťou s tým, že sa s nimi oboznámili a nemajú k nim žiadne výhrady a zaväzujú sa ich dodržiavať (obe strany). V zmluve absentuje údaj o konečnej splatnosti úveru, ktorý musí byť výslovne uvedený a nemožno ho vyvodzovať z ďalších zmluvných náležitostí (napr. z počtu splátok úveru a podobne), absentuje aj výška splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, nakoľko v nej nie je výslovne rozpísané, v akej časti zo sumy splátky je splátka istiny, v akej splátka úroku a v akej výške splátka prípadných poplatkov, absentuje tiež údaj o splatnosti jednotlivých splátok, zahŕňajúc prvú a poslednú splátku a údaj o presnej výške úveru. Žalovaný sa síce zaviazal, že poskytne pôvodnej žalobkyni úver vo výške 1.500 € v skutočnosti jej však vyplatil len sumu 1.132,51 €, čo odôvodnil tým, že ku dňu poskytnutia úveru podľa úverovej zmluvy bol splatný poplatok za poskytnutie „služby“ podľa bodu 8 Žiadosti/zmluvy, vo výške 367,49 €, ktorý si žalovaný započítal oproti úveru. Táto dohoda obsiahnutá v bode 8 Žiadosti/Zmluvy je podľa pôvodnej žalobkyně neprijateľnou podmienkou v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), nakoľko vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu reálne nie je dodané, resp. nemusí byť nikdy dodané a ktoré slúži v skutočnosti len záujmom dodávateľa. Rovnako aj dohoda - súhlas so započítaním, obsiahnutá v bode 10. Zmluvných dojednaní Zmluvy o revolvingovom úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, nakoľko tá odporuje ratio legis inštitútu úveru tým, že žalovaný poskytuje žalobcovi nižší úver, ako bolo dojednané. V Žiadosti/Zmluve je nesúlad ohľadne výšky RPMN, nakoľko údaj o výške RPMN úveru uvedený v bode 5 Žiadosti/Zmluvy (70,01 %), ktorá je návrhom na uzatvorenie zmluvy, nie je v súlade s údajom o výške RPMN úveru uvedený v akceptácii návrhu v bode 6 Žiadosti/zmluvy (66,63 %). Vychádzajúc z podmienok uvedených v § 5 Zákona o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „ZoSÚ“) v spojení s § 44 ods. 1, 2 OZ, je potrebné považovať ustanovenia úverovej zmluvy v časti RPMN za neplatné, lebo prijatie návrhu na uzavretie úverovej zmluvy urobené úkonmi žalovaného obsahovalo zmenu v údajoch o výške RPMN, a takýto písomný prejav, ak sa zmenila výška RPMN, bolo potrebné považovať za nový návrh v časti, ktorá sa týkala tejto zmeny. Zo strany žalobcu však nebol urobený žiadny ďalší písomný úkon, z ktorého by nepochybne vyplývalo, že RPMN akceptoval. Z hľadiska zmluvného práva je irelevantné, či takáto zmena je pre spotrebiteľa výhodná alebo nevýhodná, podstatná je skutočnosť, že návrh nebol prijatý bezvýhradne. Pôvodná žalobkyňa namietala aj nesprávnosť výpočtu výšky RPMN, a to ako v bode 5 (70,01 %), ako aj tiež v bode 6 (66,63 %) Žiadosti/Zmluvy, nakoľko žalovaný pri výpočte RPMN nevychádzal zo skutočnej výšky poskytnutých peňažných prostriedkov, pretože len takúto sumu možno považovať za úver, pričom táto by výrazne prevyšovala RPMN uvedenú v bode 5 a v bode 6 a predstavuje v skutočnosti 112,13 %. Nesprávny výpočet RPMN vyplýva tiež z toho, že výška ročnej úrokovej sadzby (miery) úveru je vyššia, ako výška RPMN, pritom ročná percentuálna miera nákladov predstavuje celkové náklady spotrebiteľa vrátane úrokov a poplatkov (§ 19 ZoSÚ). Pôvodná žalobkyňa namietala aj neprímeranú výšku odplaty (úrokovej sadzby) za poskytnutie úveru 70,01 %, ktorá podstatne prevyšovala odplatu stanovenú v ustanovení § 53 ods. 6 OZ v znení platnom v čase uzavretia zmluvy. Súdy vo všeobecnosti považujú za podstatné prevýšenie odplaty v zmysle uvedeného jej prevýšenie o viac ako 20 %. Podľa priemernej úrokovej štatistiky zverejnenej na internetovej stránke Národnej banky Slovenska predstavovali úroky slovenských bánk z nových obchodov v roku 2012 pre spotrebiteľské úvery s dobou splatnosti od 1 do 5 rokov 11,64 % p.a. Vzhľadom na opísanú absenciu niektorých náležitostí spotrebiteľskej zmluvy, úver poskytnutý žalovaným bol podľa pôvodnej žalobkyně bezúročný a bez poplatkov. Pôvodná žalobkyňa z vyplateného úveru vo výške 1.132,51 € zaplatila žalovanému za obdobie do 24.8.2016 sumu vo výške 3.698,40 €, teda viac ako bola suma poskytnutého úveru bez úrokov a poplatkov. Rozdiel predstavuje sumu 2.565,89 € a je bezdôvodným obohatením podľa § 451 ods. 2 OZ, ktoré je jej žalovaný povinný vydať. Úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z uvedenej sumy si pôvodná žalobkyňa uplatnila odo dňa nasledujúceho po poslednej platbe, ktorú uhradila žalovanému, teda od 25.8.2016.

3. Súd prvej inštancie prvýkrát vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 5Csp/83/2019-79 z 21.9.2022, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť pôvodnej žalobkyni sumu 204,40 € s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplatenia (výrok I, ktorý je právoplatný), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.) a stranám sporu náhradu trov konania nepriznal (výrok III.). Voči výrokom II. a III. podala odvolanie pôvodná žalobkyňa. Odvolací súd rozsudkom sp. zn. 11Co/330/2019-115 z 29.4.2020

potvrdil rozsudok v napadnutých výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a súvisiacom výroku o trovách konania (výrok I.) a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.). Voči tomuto rozsudku podala dovolanie pôvodná žalobkyňa. Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu uznesením sp. zn. 4Cdo/238/2020 z 27.10.2022 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne odvolací súd uznesením sp. zn. 2CoCsp/84/2022-169 z 15.12.2022 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 5Csp/83/2018-79 z 20.6.2019 v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a súvisiacom výroku o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil.

4. Súd prvej inštancie právne vec posudzoval podľa § 451 ods. 1, 2 OZ, § 458 ods. 1 OZ, § 100 ods. 1 OZ, § 101 OZ, § 107 OZ ods. 1, 2 OZ, § 517 ods. 2 OZ, § 563 OZ, § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. Spornou v konaní ostala otázka premlčania uplatneného nároku v jeho časti. V súlade s vyššie uvedenými ustanoveniami a v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/268/2021 z 28.2.2022 súd prvej inštancie uzavrel, že v danej veci bolo potrebné aplikovať desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu, ktorá v zmysle § 107 ods. 2 OZ začína plynúť odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. Keďže v danom prípade desať rokov neuplynulo ani len od uzavretia úverovej zmluvy (7.3.2012) do podania žaloby (31.5.2018), súd prvej inštancie uviedol, že žaloba bola podaná v rámci objektívnej premlčacej doby. Vzhľadom na to, že právo na vydanie bezdôvodného obohatenia nebolo premlčané, súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom z tohto titulu ešte sumu 2.361,49 €, a to každému zo žalobcov (právnych nástupcov pôvodnej žalobkyne) vo výške ich zákonného dedičského podielu, t.j. každému z nich v sume 787,16 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 8.6.2018 do zaplataenia, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti úrokov z omeškania žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa zásady úspechu vyjadrenej v § 255 ods. 1 CSP a v spore úspešným žalobcom priznal voči neúspešnému žalovanému plnú náhradu trov konania.

5. Rozsudok vo výroku I. a III. napadol včas podaným odvolaním žalovaný z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP. Rozporoval nesprávnosť skutkových záverov súdu prvej inštancie, nesprávnosť právneho posúdenia súdom prvej inštancie a vydanie rozhodnutia v rozpore so žalobným návrhom. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov celého konania. Žalovaný poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodol o tom, že žalobcovia sú aktívne vecne legitimovaní a že na žalovanej pohľadávke má každý z nich podiel o veľkosti 1/3-iny. Toto rozhodnutie je podľa žalovaného svojvoľné, pretože je v rozpore s rozhodnutím dedičského súdu sp. zn. 9D/58/2021, v rozpore s právnou úpravou dedičského konania vyplývajúcou z Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a nemá oporu ani vo vykonanom dokazovaní. Súd prvej inštancie zistil, že pôvodná žalobkyňa zomrela a uznesením sp.zn. 9D/58/2021, 10Dnot/112/2021 zo 17.8.2021 po poručiiteľke bolo zastavené postupom podľa § 188 ods. 1 CMP. V dedičskom konaní po pôvodnej žalobkyni teda nebolo vydané žiadne rozhodnutie, v ktorom bol ustálený (a) okruh dedičov, (b) veľkosť ich dedičských podielov. Žalovaný poukázal na to, že § 63 ods. 2 CSP výslovne upravuje, že v konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Z konania o dedičstve po pôvodnej žalobkyni 9D/58/2021 vyplýva len zastavenie konania, nie však to, kto je dedičom, aký je dedičský podiel každého z dedičov. Súd prvej inštancie bez relevantného rozhodnutia dedičského súdu určil podiel každého žalobcu tak, že každý z nich má podiel 1/3-inu. Vo výsledku na strane osôb označených ako žalobcovia chýba vecná legitimácia a preukázanie toho, že každá z týchto osôb je nositeľom práva, o ktoré v konaní ide v rozsahu 1/3-iny k celku. Ďalej súd prvej inštancie nezákonne rozhodol aj z ďalšieho dôvodu, a to tým, že hoci od vydania uznesenia 14Csp/11/2023-204 zo 17.5. 2023 nedošlo v konaní ku zmene žaloby, ktorá by korešpondovala (svojvoľne konštatovaným) s dedičským podielom jednotlivých žalobcov, tak napriek tomu rozhodol o samostatnom nároku každého zo žalobcov. Preto súd nerešpektoval žalobný návrh a ignoroval dispozičnú zásadu civilného sporového konania, keď v bode 12. odôvodnenia napádaného rozsudku súd výslovne konštatoval, že strany sporu zotrvali na pôvodnom návrhu. Žalovaný v konečnom dôsledku napadol aktívnu vecnú legitimáciu žalobcov, pretože žalobcovia nezmenili žalobný návrh tak, aby zodpovedal skutočnému stavu veci a ustanoveniam OZ (najmä § 512, § 483 OZ). Žalovaný namietal i to, že sa súd prvej inštancie nesprávne vysporiadal s námietkou premlčania. Dôkazné bremeno o tom, že pôvodná žalobkyňa sa dozvedela o skutočnostiach tvrdených v žalobe, bolo na pôvodnej žalobkyni a tá ho neuniesla. Žalovaný namietal uplatnenie 10-ročnej premlčacej doby, pretože je v rozpore s rozhodnutím SD EÚ C-485/19. V tomto rozhodnutí bolo

konštatované, že trojročná premlčacia doba je postačujúca a nie je v rozpore s právom únie. Žalovanému sa javilo ako nevierohodné aj udelenie a platnosť plnej moci žalobcov na zastupovanie právneho zástupcovi, ktoré sa malo udiť údajne v Púchove dňa 8.6. 2023.

6. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobcovia uviedli, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považujú za správne a dostatočne zdôvodnené, rozhodnutie obsahuje vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, a z uvedených dôvodov považovali odvolanie žalovaného za neodôvodnené a účelové. Ďalej žalovaní poukázali na neopodstatnenosť uplatnených odvolacích dôvodov. Námietku žalovaného ohľadne posúdenia premlčania považovali za nedôvodnú. V tejto súvislosti poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/238/2020, kde sa v bodoch 12 až 15 Najvyšší súd Slovenskej republiky k posúdeniu premlčania vyjadril. Nakoľko bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd boli viazaní právnym názorom dovolacieho súdu. Žalobcovia navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

7. V odvolacej replike žalovaný poukázal na svoje doterajšie tvrdenia a zotrval na odvolacom návrhu.

8. Ďalšie vyjadrenia neboli v odvolacom konaní podané.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) posúdil odvolanie žalovaného ako podané včas, oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné a v záujme rozhodnutia veci nariadil v nej pojednávanie na deň 18.7.2024, ktorého sa strany nezúčastnili. Právna zástupkyňa žalovaného svoju neúčasť písomne ospravedlnila hospodárnosťou konania a právna zástupkyňa žalobcov na predvolanie nereagovala, svoju neúčasť žiadnym spôsobom neospravedlnila. Odvolací súd preto pojednával v neprítomnosti riadne predvolaných právnych zástupcov sporových strán a po vykonaní odvolacieho pojednávania dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné, pre svoje rozhodnutie má dostatočný skutkový základ, a preto sám rozhodol procesným postupom podľa § 388 CSP tak, že napadnutý rozsudok zmenil tak, ako to je uvedené vo výrokoch tohto rozhodnutia.

10. Rozsudok bol verejne vyhlásený na pojednávaní Krajského súdu v Košiciach dňa 18.7.2024 o 10:45 v pojednávacej miestnosti 202/2.

11. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať. Odvolaním nebol napadnutý výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti úrokov z omeškania, tento nadobudol právoplatnosť a nebol v odvolacom konaní preskúmaný.

12. Žalovaný v konaní spochybňoval aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcov.

13. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania. Civilný sporový poriadok určuje v § 61 určuje, že procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP) Ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP. Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

14. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita (spôsobilosť na práva a povinnosti). Procesnú subjektivitu má ten, kto disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví alebo v konaní pokračuje s dedičmi fyzickej osoby. Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore (ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) vydá súd podľa § 63 ods. 2 bezodkladne po

skončení konania o dedičstve, vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

15. Súd prvej inštancie pri správnom dodržaní procesného postupu mal v posudzovanej veci po tom, čo zistil, že pôvodná žalobkyňa zomrela, najprv vyzvať do úvahy prichádzajúcich dedičov po pôvodnej žalobkyni, aby oznámili, či majú záujem pokračovať v konaní ako žalobcovia a až následne v súlade s § 63 ods. 2 CSP uznesením rozhodnúť, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, ktorí tento súhlas prejavili.

16. Uznesením sp. zn. 14Csp/11/2023-204 zo 17.5.2023 súd rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi žalobkyne, ktorí figurujú ako žalobcovia v záhlaví tohto rozhodnutia.

17. Skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa zomrela a na jej miesto vstúpili traja žalobcovia, sa jednoznačne zo strany žalobcov, zastúpených advokátkou, mala prejavíť na petite žaloby, ktorým je súd v sporovom konaní viazaný. V posudzovanej veci advokátka žalobcov nereagovala na zmenu, ktorá nastala na strane žalobcov a petit žaloby neupravila, súd preto nedôvodne rozhodol tak, že pôvodne žalovanú sumu rozčlenil na tri časti a sám určil, akú sumu má žalovaná ktorému žalobcovi uhradiť.

18. Treba tiež zdôrazniť, že podľa ustálenej súdnej praxe sa žalobcovia ako právni nástupcovia žalobkyne nemôžu priamo domáhať zaplata peňažnej sumy (ktorú si žalobou uplatnila žalobkyňa) bez toho, aby v rámci dedičského konania po nebohej poručiteľke bolo dedičským súdom potvrdené nadobudnutie tohto vlastníctva pre žalobcov ako dedičov.

19. Podľa zaužívanej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, aj keď sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, nie sú tým bez ďalšieho určené konkrétne podiely, ktoré jednotliví dedičia nadobúdajú. Právna úprava dedenia vychádza z uplatnenia úradnej ingerencie pri nadobúdaní dedičstva. Táto ingerencia znamená, že dedičstvo po každom poručiteľovi musí byť súdom prejednané a musí byť o ňom rozhodnuté. Riešenie právnych vzťahov, ktoré vznikli v dôsledku smrti poručiteľa, patrí do právomoci súdu, vykonaním jednotlivých úkonov poveruje notára ako súdneho komisára. Vyporiadanie dedičstva má spätnú účinnosť a jeho účinky nastávajú už ku dňu smrti poručiteľa. Pokiaľ nie je právoplatným rozhodnutím dedičského súdu potvrdené, že v dôsledku dedenia dedič nadobudol vec, resp. jej spoluvlastnícky podiel, nemôže sa dedič domáhať ochrany svojho vlastníctva žalobou o určenie vlastníctva. Takýto dedič je aktívne legitimovaný len na podanie žaloby o určenie, že vec (spoluvlastnícky podiel) patrí do dedičstva po poručiteľovi.

20. V tejto konkrétnej veci to znamená, že žalobcovia mali správne upraviť petit žaloby tak, že peňažná suma, ktorá je predmetom konania, patrí do dedičstva po poručiteľke a v prípade úspechu v takejto žalobe sa mohli domáhať prejednaní tohto majetku v dedičskom konaní, v ktorom by boli určené ich podiely. Súdna prax teda akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je z hľadiska vymedzenia predmetu konania žalobou o určenie vlastníckeho práva k určitej (dosiaľ neprededenej) veci (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 154/2010 zo 16.12.2010)

21. Pod vecnou legitímáciou, či už aktívnou alebo pasívnou sa vo všeobecnosti v sporovom konaní rozumie oprávnenie alebo povinnosť účastníkov vyplývajúce z hmotného práva. Vecnú legitímáciu má tá sporová strana, ktorej svedčí stav z hmotného práva, teda ktorá je nositeľom subjektívneho práva (aktívna vecná legitímácia) alebo nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva (pasívna vecná legitímácia), o ktorých sa v konaní rozhoduje.

22. Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu) alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy, aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29.6.2010 sp. zn. 2 Cdo 205/2009).

23. Súd prvej inštancie síce uznesením sp. zn. 14Csp/11/2023-204 z 17.5.2023 pokračoval v konaní s do úvahy prichádzajúcimi dedičmi pôvodnej žalobkyne, teda mal za nesporné že dôvodne vstupujú na jej miesto v spore, v ktorom si uplatnila zaplata predmetnej pohľadávky, no zároveň si neujasnil, že

žalobcovia v čase jeho rozhodovania nie sú vlastníkami uplatnenej pohľadávky, a preto nemajú aktívnu vecnú legitimáciu na konanie, v ktorom sa domáhajú priamo zaplattenia tejto sumy (ako bolo už vyššie uvedené, mohli sa domáhať len toho, že pohľadávka proti žalovanému patrí do dedičstva po poručiiteľke).

24. Odvolací súd preto z dôvodu chýbajúcej aktívnej vecnej legitimácie žalobcov rozsudok zmenil a žalobu zamietol s tým, že po vyriešení otázky vecnej legitimácie ostatné námietky žalovaného mal za irelevantné a nezaoberal sa nimi.

25. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

26. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov celého konania (na súde prvej inštancie i v odvolacom konaní) s poukazom na § 255 ods. 2 CSP vychádzajúc z čiastočného úspechu strán v konaní, t.j. ani jedna strana nemala plný úspech v spore, berúc do úvahy aj skutočnosť, že žalobcovia spor nevyvolali, ale súd s nimi pokračoval v sporovom konaní bez toho, aby ich vyzval, či chcú v konaní pokračovať (žalobcovia nemajú právnické vzdelanie, možno predpokladať s vysokou pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou, že nemali vedomosť o tom, že v spore nemusia pokračovať), preto má odvolací súd za spravodlivé, ak náhrada trov tohto konania vychádzajúc z pomeru úspechu, nebude priznaná ani jednej strane.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).